

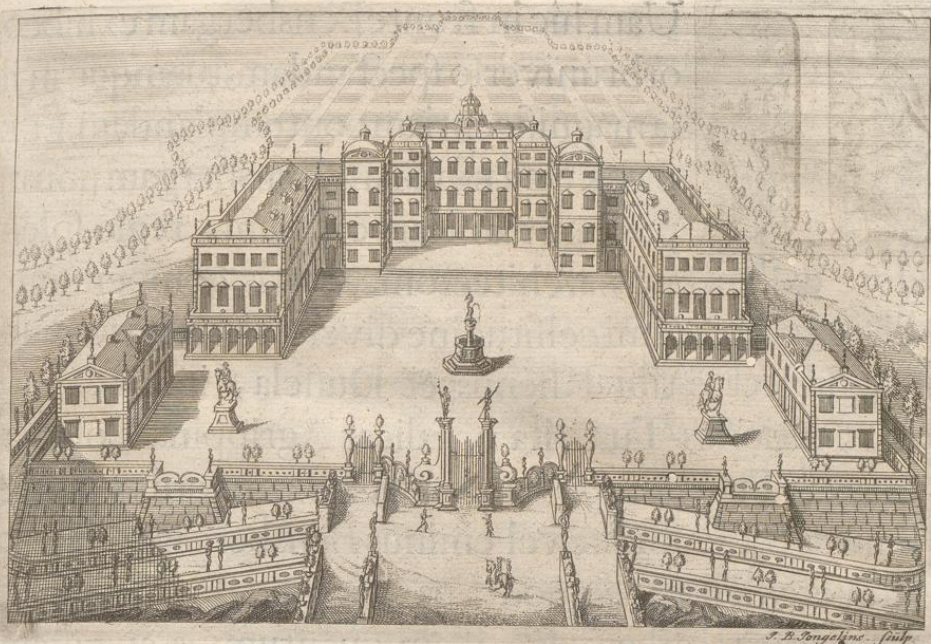
Martyrologium Usuardi Monachi

Usuard

Antverpiae, 1714

Serenissimo Ac Potentissimo Domino, D. Joanni Wilhelmo, Comiti Palatino
Rheni, Sacri Romani Imperii Archidapifero Et Electori, Bavariæ, Juliæ,
Cliviæ ac Montium Duci, Principi Moersiæ, Comiti ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80973)

SERENISSIMO

A C

POTENTISSIMO DOMINO,
D. JOANNI WILHELMO,
COMITI PALATINO RHENI,

SACRI ROMANI IMPERII
ARCHIDAPIFERO ET ELECTORI,
*Bavariae, Juliae, Cliviae ac Montium Duci, Principi
Moersiae, Comiti Veldentiae, Sponhemii, Marchiae,
Ravensburgi, Domino in Ravenstein &c.*

a 3

Uam hîc in fronte Bensbergam exhibeo, orbi universo spectandam, tuamque in illa magnificentiam contemplandam, ELECTOR SERENISSIME; Bensbergam non ita pridem ædificari cœptam, regio splendore exstructam, architectonicæ artis compendium, dignum tua animi celsitudine diversorium. Ita loquuntur subiectus tibi Rhenus & Dussela, ita circumsonant ditiones Tuæ, ita prædicat Agrippina Colonia, in arcis Tuæ conspectu posita, ita concordi voce testantur, quicumque vel eminus Bensbergam oculis lustravere. Sed pace quod Tua dixerim, PRINCEPS SERENISSIME, arcem ego illam quantumvis augustam, dum pridem contemplerer attentius, non tam magnificentiæ Tuæ, quam munificentiae spectaculum esse existimavi. Arcem illam, bonarum Artium habitaculum, amœnissimo collium iugo impositam, non ut de bicipiti monte fabulantur poëtæ, sed ut illustrem herois verè Christiani palæstram, in qua liberales Artes, scientiæ ac disciplinæ, imo in qua virtutes omnes Christianæ commorarentur, mihi repræsentavi. Hæc mea tum cogitatio; cum summo favore ac digna Te Principe benevolentia susceptus, nec minori comitate ad visendam Bensbergam invitatus, oculis ipse meis omnia propius circumspicere potui, omnia rimari attentius, omnia otiosius contemplari. Hæc, inquam, tunc animum subiit cogitatio, splendidissimam illam arcem Athenæum videri, in quo aut verè reposita essent, aut arte cælata, aut saltem collocari possent, quæ

quæ alibi copiosissimè occurrerant ; excelsi animi
Tui & ad omnes artes nati, egregia plane specimina.
Mentem exprimamus apertius. Quæ in prospectu est,
augusto frontispicio, superba ædificii moles, amplissi-
mis discreta conclavibus, illam ego artis pictoriæ de-
licii Tui, atrium fingebam, in quod collecta ex uni-
versa Europa Tuis studiis, Tuis sumptibus artificiosissi-
morum penicillorum elegantissima opera ; de artis
præmio decertarent. Cernebam animo Michaëles
Angelos, Raphaëles, Paulos, Tintoretos, Rubenios,
Dyckios (& quid ego omnes enumerem?) ordine dis-
positos, in Apellis contubernium confluentes, eo orna-
tu & copia, ut, quod absque invidia dictum sit, vix
ullum toto orbe Principem esse existimem, qui tantos
hujus artis thesauro, tanto sibi pretio compararit.
Videbar sane in una tua arce picturas eas omnes in-
tueri, quas olim alibi per Germaniam, Italiam, Fran-
ciam, Belgium dispersas repereram. Dexteram alam
apud me ornabat aliud non curiosi solum, sed indu-
strii, docti, litteratique Principis decus, librorum undi-
que à Te emptorum ; à Te selectorum instructissi-
ma bibliotheca, ibique eruditissimorum virorum lu-
cubrationes recensebam, de quavis facultate, scientia,
& arte scribentium, differentium, disputantium ; in
quibus omnibus Te solertissimum esse, jam ab annis
ferme quadraginta, in Principe adolescente, suspicere
debuerunt, Belgium, Gallia, Anglia, Italia, Germania,
quas omnes regiones biennali peregrinatione, non tam
Serenissimorum Tuorum nataliū, quam virtutum Tua-
rum

tyro
quid
WARDI
ACTA
SS:

rum insignisque doctrinae radiis, transeuntis instar foliis, illustrasti. Cepit te, opinor, eo tempore inter eruditos reviviscens vetustatis eruderandae studium pernumismata & id genus alia priscorum seculorum cimelia, quibus alterum palatii tui latus destinavi. Hic ego totam illam tuam rarissimorum nummorum suppellectilem in series suas distribui, ducto à Consularibus per Romanas familias principio; inde ad Cæsares auro, argento, varioque ære cusos digestosque: hic veneranda doctæ Græciæ, vel in ipso metallo augustum aliquid spirantia lineamenta; illic Asiaticæ opulentiae erepta barbaris rudera; ibi Hebraica, Syriaca, Syro-Macedonica; hic omnium gentium historiae certiora vestigia. Hæc quidem illustria sunt exercitati ingenii Tui, subactique iudicii documenta, sed quæ sterilia, solorumque oculorum illicia aut spectacula esse noluisti. Hinc illa Tua in doctis viris seligendis perspicacia, quos munifica manu ad hæc aliasque artes omnes excolendas excitasti; hinc in Tua Dusseldorpiensi metropoli, præter solitas Musas, Philosophicæ aliæque accersitæ disciplinæ; hinc restauratum dicam, an de integro erectum, quod Martis furiis collapsum & prope extinctum erat, celebre olim in Palatinatu Tuo Heydelbergense Lycæum; hinc fundatæ ad artes omnes docendas ediscendasque tuo ære cathedræ; unde nimirum ad tuum Bensbergense Athenæum viri undequeque doctissimi cultissimique confluerent. Taceo omnis generis peritissimos artifices, pictores, sculptores, callatores, propositis præmiis, regibusque stipendiis dotatos, quos

quos ad hanc Tuam totius eruditionis artiumque omnium palæstrā invitasti; verbo dicam, Musarum tum amoeniorum, tum severiorum, in una Bensberga receptaculum à Te magnificentissimè & munificentissimè præparatum. Sic ego, PRINCEPS SERENISSIME, arcem illam Tuam jam tum dispertitus sum, cum necdum ex omni parte perfecta esset; sic, inquam, ut cum hæc omnia Tuo ingenio, Tua animi celsitudine, Tua eruditione dignissima censerem; alia profecto animo obversarentur, quæ magis raperent in admirationem, quæque ceteris illis omne pretium, æstimationem omnem afferrent. Egregias illas interioris animi Tui dotes intelligo, Christianarum virtutum splendore collucentes; summam in Deum, fortemque illam, quæ cetera Tua animat, caritatem, pietatem, fidem, ejusque propagandæ zelum, à Deo tot favoribus cumulatum, ut rem Catholicam Tuo ductu mirifice amplificatam subditi tui mirentur & gaudeant; frendeant porro acatholici, tum ditiorum Tuarum incolæ, tum vicini, remotioresque, qui licet querelis injuriisque Te sæpe lacessiverint, at fervorem illum Tuum, Catholico Principe dignissimum, frustra conati sunt impedire, frustra tentarunt intervertere. Narraverant mihi, quibus ad Te liberior patet accessus, statam constantemque cum Deo agendi rationem, quotidianæ vitæ religiosam consuetudinem, animi per preces, orationes, sacrasque lectiones refectionem, perpetuoque succedentes, inter administrandarum ditiorum curas, cum supremo numine occupationes, numquam intermisso sacrosanctæ Missæ sacrificio, coronatas.

Uniyro
quum
WARDI
ad
ACTA
SS:

tas. Laudaverant alii Tuam in rebus tractandis prudentiam, in exequendis fortitudinem, inviolatum iustitiæ rigorem cum innata clementia, pietatem cum dignitate, cum religione Majestatem, amplitudinem summam cum morum innocentia, cum animi moderatione cōjunctam. Quæ omnia, non supremum dumtaxat aulæ Tuæ Principem, sed exemplar exhiberent ad omnem virtutem Christianæque sanctitatis consummationem subditos alliciens, alliciendo monens, monendo perducens. Noveram quanto ferrèis studio in augendum Dei cultum, in ecclesiarum ornatum, quarum nonnullas aut splendide reparaveras, aut à fundamentis erexeras. Videram non uno ditionum Tuarum loco egregia Tuæ in Sanctos venerationis monumenta, recurrebatque præcipuè, non ita pridem restitutus in S. Huberti honorem, quem tribus abhinc ferme seculis Gerardus Juliacensis coeperat, equestris ordo, ut vel innocuam, opinor, venandi voluptatem in Dei Sanctorumque gloriam transferres. Sciebam quanta contulisses in sacrorum lipianorum decorationem, quantumque meditareris, ut beatam indigenam Christinam Stumbelensem, seu Juliacensem celebriori cultu Illustrissimam redderes. At præ his omnibus, volebam animo singularissimam illam Tuam erga eum Sanctum venerationem, quem primo meo in Actis Sanctorum illustrandis conatu exornaveram. Raymundum Lullum loquor, magnum divini ac humani amoris specimen, magnum, tum immensis laboribus pro fide Catholica susceptis, ac profuso sanguine sigilla.

latis; tum libris scribendis, naturæ simul ac gratiæ prodigium. Recentissima erat eximia Tua, hujus Sancti occasione in me benevolentia, cujus memoriam, quam gratam fervem, palam & ubique jucundissima animi recordatione profiteor. Sine me hîc, PRINCEPS SERENISSIME, orbi universo propalare, quod universus obstupescat; susceptam à Te, viri beati portentosi que operum omnium, dignam Te solo Principe, post quatuor ferme secula editionem. Quid ego hîc prædicem solitudinem Tuam in operibus undecumque conquirendis, accerfendis, colligendis? Quid missos quaquaversum eruditos viros, qui ea è bibliothecarum scriniis semisepulta eruerent? Quid expensas in rem, nomini Tuo gloriosissimam, factas & porro faciendas, sub Dei ter optim. max. ipsiusque beati Martyris auspiciis? Audacter dicam, id in hac re, PRINCEPS SERENISSIME, à Te præstitum fuisse, quod Princeps nullus, non Rex, non Cæsar, hactenus aggredi ausi fuerint; ut singulari providentia gloriæ Tuæ, jam satis quaquaversum diffusæ, cumulus hîc amplissimus accederet. Hæc cum à Te omnia, PRINCEPS SERENISSIME, Sanctorum gloriæ promovendæ impensa probe nossem, idque potissimum, ut ad eorum exempla vitam Tuam religiosissime conformares; dubitandum mihi prorsus non fuit, quin gratissimum Serenitati Tuæ foret munus hoc nostrum utcumque exiguum, quo non unius, sed multorum diebus singulis Sanctorum exempla suppeditantur, ut sic quotidie, quemadmodum loquitur Augustinus, *memorias Martyrum religiosa solemnitate concelebres,*

Martyro
logium
GUARDI
ad
ACTA
SS:

Et ad excitandam imitationem, Et ut meritis eorum con-
fociéris, atque orationibus adjuvêris. Securus itaque
ad Te accedit Ufuardus meus, ELECTOR SERENISSIME;
Ufuardus Tuus, Tibi eodem ferme tempore destina-
tus, quo illustrari cœptus est. Qui heroas describent,
avito Cæsarum Regumque sanguine progenitos, ha-
bebunt, quod de inclytissima stirpe Tua, tot Impera-
toribus, Regibus, aliisque tota Europa Principibus
nobilitata, merito enarrent & celebrent, Tuos, non Te
laudaturi; imò Te in illis omnibus, cum Tuam in illis re-
divivam effigiem sint exposituri. Sed toties decantata,
tot panegyribus exornata pridem sunt avorum illa, ab-
avorum, atavorumque decora, symbolis & emblematis
orbi proposita, ut si iis denuo commemorandis insistam,
aliorum dicta colligere, pronunciatas pridemque vul-
gatas integris voluminibus orationes videar retexere.
Qui è stemmate Tuo bellatores, animi fortitudine ge-
stisque pro patria & libertate famosos, stylo prosecu-
ti fuerint, poterunt ipsi & illas in te dotes extollere,
laudareque inviolatam foederum observantiam, qua
superioribus bellis, ditiones tuas, fortunasque hostium
furori exponere teque ipsum periculis objectare ma-
luisti, quam vel ad latum unguem à data Cæsari con-
foederatisque fide discedere. Vidit non eminus & ob-
stupuit Belgium nostrum, dum sub postremi belli prin-
cipium, imminentem Tuæ metropoli, ferrumque &
ignem minitantem hostem, infracto robore exciperes
dicam, an rideres, subditosque aut formidolosos aut
fugitantes, intrepida animi constantia animares confir-
ma-

maresque. Qui Principem clementiâ , justitiâ , paci-
tioribusque artibus ornatum , laudandum suscepe-
rint, Tui speciem in alio Tibi adumbratam porrigent.
Laudabunt illi ordinatissimum provinciarum Tua-
rum, quantumvis inter se dissitarum, regimen, laudabunt
urbanas artes, commerciaque restituta ; laudabunt me-
tropolim Tuam Dusseldorpiensem, ita auctam, ita ele-
gantioribus domibus ornatam, ut qui eam olim vide-
rint, jam Dusseldorpium Dusseldorpii non agnoscant.
Loquentur illi urbem illam novam, tot amplissima ædi-
ficia, tum pauperum, tum senum, tum præsidii milita-
ris usibus adornata; erecta templa, sacella, aliaque ani-
mis excolendis non minus, quam corporum sustenta-
tioni destinata. Excurrent denique in meritissimas il-
las laudes, quibus exultantes subditi, æneam equestrem
statuam tamquam Patri patriæ, in medio foro collo-
catam voluerunt. Ego qui solas in arce Tua Christiani
Principis, easque non in Majoribus, sed in Te virtutes
potissimum confidero, qui interiori magis animum
quam potentiæ magnificentiaque Tuæ argumenta
contemplor, Christiani roboris, constantiæ in fide,
profusi pro Christo, sanguinis exempla propono, quæ
tamquam *Census*, tamquam *Fasti*, ut Tertulliani ver-
bis utar, à perituris *seculi gaudiis* animum ad mansura
transferant, eumque rerum æternarum cupiditate in-
cendant. Hic noster, nil nisi sanctitatem redolens, ad
arcem Tuam Bensbergicam conferendus ornatus; hæc
Christiani heroïs insignia, principe loco appenden-
da; nimirum in sacra illa æde, reliquo palatio magni-
ficen-

ficentiùs exædificata, in qua decoramentorum nihil
eluceat, quod non Dei gloriam spiret, Sanctorumque
venerationem. Hæc cum Tibi luculenter exhibeat, hæc
cum de Te in illustrissimo illo Sanctorum agmine
manifestissime explicet Ufuardus meus; Veniam da-
bis, PRINCEPS CLEMENTISSIME, si patenti præ pala-
tii valvis area, inter artium virtutumque descripta nu-
perrimè conclavia, statuum Tibi erigam, omni ære, omni
metallo perennior, utpote ea conflata materia,
quæ nulla aëris tempestate, nulla vetustatis ærugine,
nulla temporis diuturnitate corrumpi, corrodi, aut
everti umquam possit. Nec scalpro, nec arte fusili utar,
nec malleo. Corpus ipsum totius machinæ, Te Princi-
pem Serenissimum repræsentans, igne probe subactum,
erit ipsa ferventissima, qua in Christum exarserunt in-
numeri Martyres, Martyrologio nostro comprehensi,
ferventissima, inquam, caritas, quæ modo cum summo
bono ardentissime copulati, eandem Tibi olim felici-
tatem æternum augurantur. Basim formabunt innixa
implexæque dira illa carnificinæ instrumenta, quibus
ipsi illi immaniter cruciati sunt, egregia nimirum in-
citamenta, quæ spectatorum segnitiam ad Christia-
num robur, Martyrum illorum Tuoque exemplo, omni
lingua eloquentius, omni sermone potentius adhor-
rentur. Stylobatarum vice machinam sustentabunt
virtutes quatuor Martyrum præcipuæ, viva fides,
spes inconcussa, heroica fortitudo, invicta toleran-
tia. Ornabunt innumera alia decora, à Sanctis accepta,
iisque præsertim, qui licet magnis imperiis guber-
nan-

nandis regendisque distenti, vitatis perversi seculi
scopulis, immaculatum creatori spiritum reddidere.
Sceptrum manui inferet Magnus ille, tuos inter proa-
vos Carolus, cujus vestigia premendo, Te fidei Ca-
tholicæ, Romanæque Sedis protectorem agnoscit
orbis Catholicus. Coronam vertici imponet Henri-
cus, qualem ipse S. Petri Cathedræ, Christiana pieta-
te submisit. Balteum accingere poterit Ferdinandus
Catholicus, Mahumetanorum sanguine purpuratum,
quorum tot millia legiones Tuæ, flosque patriæ no-
bilitatis, sub Augustissimo piissimoque Leopoldo, in
Hungaria militantes, immortalis gloriæ Tuæ incre-
mento profligaverunt. Concurrent ex Anglia Eduar-
di, ex Gallia Ludovici, ex Hungaria Stephani, ex
Dania Canuti, ex Suecia Erici, ex Bohemia Wen-
cesslai, ex Polonia Casimiri, ex omni regno cælites
Principes alii, Tuam iconem, vivam, inquam, in Te eo-
rum imaginem debitis tropæis certatim exornaturi:
nec Reges solum & Principes, sed tota illa in meo
Ufuardo expansa longè lateque Sanctorum acies, Tuo,
quod mihi benigne annuis, patrocinio gavifura, quos
nempe in hoc Actorum nostrorum veluti compen-
dio, sub tua hodie (si ita mihi loqui fas sit) sub Tua
clientela constituo. Hoc ego delubrum, PRINCEPS
CLEMENTISSIME, in area Bensbergica Tibi dico, Ti-
bi consecro, Tibi esse volo æternum meæ sociorum-
que meorum in Te, Serenissimamque familiam Tuam,
constantissimæ observantiæ monumentum, cui non
quidem inepte inscribatur Tua olim peregrinantis tes-

fera, *Dominus virtutum nobiscum*; sed hæc dedica-
to Tibi operi erectæque statuæ accommodatior epi-
graphie, LAUS EJUS IN ECCLESIA SANCTORUM.

SEREN.^{ME} ET CLEMENT.^{ME} PRINCEPS

SERENITATIS TUÆ ELECTORALIS

Devotissimus Cliens
JOANNES BAPTISTA SOLLERIUS
Societatis Jesu.